

”Skatten”

Fag: Dansk
Målgruppe:
Gym & HF,
VUC

Charlotte Weitze:

”Skatten”

Fra ”Mørkets egne. Fortællinger”

Samleren 2005

Fortælling/novelle

E-bog

Faglig relevans/kompetenceområder

Analyse og fortolkning

Det 21. århundredes kompetencer

Ideer til undervisningen

Mål

Eleverne arbejder samtidig med det 21. århundredes kompetencer:

(<http://info.21skills.dk/>)

Kollaboration: Kunne skrive sammen

It og læring: Kunne finde relevant information og inspiration på nettet, vurdere kvaliteten og anvende materialet på en fornuftig måde. Anvende it-redskaber: mindmap, padlet, Google Docs

Videnskonstruktion: Kunne gennerne magisk realisme og kunsteventyr. Forstå intertekstualitet

Problemløsning: Kunne analysere og fortolke ”Skatten”

Selvevaluering: Forstå de taksonomiske niveauer i analyse og fortolkning

Kompetent kommunikation: Kunne fremlægge gruppesvar**Målgruppe**

Dansk i 2 eller 3 g

Omfang

5 lektioner á 60 min

Forberedelse

Elevernes lektie er at læse "Skatten" af Charlotte Weitze

Forløb**Første lektion**

Mål: Genrekendskab, samarbejde, feed forward

Lad eleverne brainstorme to og to over, hvad der kendetegner genren magisk realisme, og hvad der kendetegner folkeeventyr og kunsteventyr – aktivér elevernes viden og forforståelse.

Evt. kan de bruge mindmap: <https://ucc.dk/cfu/gymnasium/it-didaktik/it-vaerktoejer/mindmaps>

Vis nedenstående liste og lad eleverne krydse af, hvad de huskede/vidste.

Folkeeventyrets genretræk

1. Mundtlig tradition (mange varianter)
2. Ingen kendt forfatter
3. Beregnet på at blive fortalt
4. Nedskrevet (og måske omformuleret) af indsamlere i 1800-tallet
5. Mundtlige fortælletræk: gentagelser, faste formuleringer, få personer, modsætninger = lette at genfortælle
6. Personerne er typer, flade figurer. De har sjældent navne.
7. Der er to verdener, der ofte er vævet sammen: den virkelige og den magiske. I den magiske verden bor alfer, nøkker, trolde og andre magiske væsner med overnaturlige kræfter
8. Fast formel for indledning - "Der var engang"
9. Historien foregår uden for historisk tid
10. Stedet er ikke genkendeligt
11. Fast formel for lykkelig slutning - "Og de levede lykkeligt til deres dages ende"
12. Komposition er ofte 3-delt: hjemme-ude-hjem. (Kontraktmodellen)
13. På de nye steder (slot, dybt inde i en skov, osv.) gælder andre regler

14. Hovedpersonen møder hjælpere og modstandere med overnaturlige kræfter
15. Talmagi: 1 helt(-inde), 2 modsætninger (ond-god, rig-fattig), 3-tallet har en magisk kraft over for det onde. 7 dværge eller svmmilestøvler.
16. Eventyr handler ofte om, at hovedpersonen skal finde sin egen identitet. For at blive lykkelig, skal hovedpersonen ofte genintegreres i samfundet, men nu på højere niveau.

Eventyrtræk i kunsteventyr

17. Skriftligt, trykt, udgivet (Én variant)
18. Forfatter er kendt
19. Beregnet på at blive læst - men kan også læses op
20. Bygger ofte på de mundtlige eventyr (eller anden mundtlig tradition)
21. Sproget er mere komplekst, replikkerne er varierede
22. Kan være stedsbestemte, placeret i historisk tid
23. Personerne kan være sammensatte
24. Moralen er ofte ret tydelig

Magisk realisme

25. Det magiske, det overnaturlige, det uforklarlige spiller altid sammen med et realistisk virkelighedsplan
26. Magien er en del af fortællingen, men spiller sjældent den altdominerende rolle
27. Det overnaturlige skal forstås konkret, accepteres på sine egne vilkår og beskrives som noget fuldstændigt normalt, selvom det bryder med naturlovene. Fysiske og forklarlige love overskrides, men uden at bryde realismen
28. Fantastiske begivenheder i en hverdagstone. (Fra <https://litteratursiden.dk/temaer/magisk-realisme-i-litteraturen-marts-2006>)

Lad eleverne summe to og to over genrebestemmelse af "Skatten". Er det magisk realisme og/eller et eventyr? Overholder fortællingen fx de episke love? https://systime.dk/fileadmin/indhold/SupplerendeMaterialer/Eventyranalyse/s89_Olriksepiskelove.pdf

Den elev, der skal fremlægge, vælges ved hjælp af Fruitmachine. (Kopier elevernes navne over i det gule felt og lad maskinen vælge: http://www.classtools.net/education-games-php/fruit_machine). Lad en anden elev give respons på fremlæggelsen.

Pause med brain break. Hent inspiration her: <http://www.emu.dk/modul/brain-breaks-og-energizers>

Inddel eleverne i 7 grupper. Vis arbejdsspørgsmålene på projektor og fordel dem blandt grupperne.

Efter 15 minutters gruppearbejde og 5 minutters pause er der fremlæggelser. Angiv det tidspunkt, hvor eleverne skal fremlægge.

Anden lektion

Mål: Analysere og fortolke, samskrive, samarbejde

Lad grupperne lægge deres noter på et fælles dokument, som hele klassen har adgang til. Brug fx Google Docs: <https://ucc.dk/cfu/gymnasium/it-didaktik/it-vaerktoejer/googledocs>

Arbejdsspørgsmål til "Skatten"

1. Inddel fortællingen – efter hvilke kriterier gør du det? Følger historien den mundtlige fortællings struktur: hjemme-ude-hjem? Kontraktmodellen? <http://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/kontraktmodellen>

Lav en tidslinje over forløbet. Hvilken virkning har det, at morens forhistorie afdækkes lidt efter lidt?
2. Hvordan er sproget? Formelsprog? Talesprog eller skriftsprog? Benyttes der korte eller lange perioder: paratakse (sideordnede sætninger) eller hypotakse (underordnede sætningskonstruktioner)? Forvægt eller bagvægt? Hvilken virkning har dette sprogbrug?
Hvilke tomme huller er der i historien, som læseren selv må fylde i?
3. Karakteristik af fortælleren: Type? Hvilken holdning har fortælleren til moren – bliver der taget parti? Hvad synes fortælleren om morens reaktion på barnets forsvinden? Fortælleposition?
4. Hvornår optræder skarvene? Fjer? (Brug søgefunktionen) Hvilken funktion har de i fortællingen – hvad kunne de symbolisere? Kunne skarvene være udeladt?
5. Den mørke pige og den lyse pige: Redegør for deres indbyrdes forbindelse. Hvorfor forsvinder den lyse pige? Hvordan er mørke pige klædt? Hvorfor er lyse pige dækket med blod til sidst –og hvorfor tror moren, det er hindbærsaft? Hvad skal skiftet symbolisere?

6. Lav en aktantmodel over moren:
<https://da.wikipedia.org/wiki/Aktantmodellen>
Hvordan er hun som mor over for den lyse pige og over for den mørkepige?
Hvordan ser vi, at hun ikke har fortalt sin mand om, hvad der skete i hindbærkrattet?
7. Lav en personkarakteristik af mor: Ydre kendetegn (alder, bolig, job, familie, udseende) Indre kendetegn (Følelser, adfærd, selvvurdering, evne til konsekvensvurdering) Relationer (Familie, venner, andres vurdering af hende)
8. Fortællingen hedder "Skatten". Hvordan kan man forstå denne titel? Redegør for de tre steder, hvor "sølv" optræder i fortællingen. Hvilke skatte finder skarvene? Hvorfor er der en glat ring mellem den lyse piges tæer?
9. Slutningen, hvor moren ser at hun er nøgen, sammenlignes med syndefaldsmyten:
<http://www.bibelselskabet.dk/BrugBibelen/BibelenOnline.aspx?book=2mos&id=0&chapter=3b>
Hvad symboliserer morens nøgenhed? Hvilken Paradisets Have er hun nu forvist fra?

Lad den første elevgruppe svare på deres spørgsmål på max 5 min.

Udpeg en anden gruppe, der korrigerer, supplerer. Max 1 min.

Lærer giver feed forward. Max 1 min.

Undervejs tager alle elever noter – de skal bruges til at skrive litterær analyse og fortolkning.

Arbejd videre til der er gået 30 min.

Pause med brain break.

Fortsæt fremlæggelserne.

Lektie til næste gang: Læse Karen Blixen: "Ringene"

Tredje lektion

Mål: kunne formidle sin viden og forståelse med brug af danskfaglige begreber

Arrangér prøveeksamen i Blixens historie med perspektivering til Charlotte Weitzes fortælling.

Inddel eleverne i grupper med 3 personer: en elev, en censor og en eksaminator. Gennemgå rollerne og forløbet.

Lad grupperne afslutte med at give deres elev nogle gode råd. Saml dem op på tavlen.

Saml op under overskriften "Intertekstualitet": Give det en ekstra dimension af læsningen af Charlotte Weitze at kende til Karen Blixens historie? At kende til

syndefaldsmyten? At kende til eventyr?

Lektie til næste gang:

<http://lektoren.dk/5-basale-ting-du-bor-traene-med-dine-elever/>

Fjerde lektion

Mål: Træne samskrivning

Gennemgå typiske fejl i klassens danske stile baseret på dine egne erfaringer.

Hvad har eleverne fået ud af at læse lektionen?

Eleverne inddeles i grupper, der nu får til opgave at sammen skrive en analyse og fortolkning af Charlotte Weitzes "Skatten". Brug evt. Google Docs eller andet samskrivningsværktøj, hvor identiteten af skribenten kan fastslås.

Grupperne kobles, så de også får til opgave at give hinanden respons på det, de skriver.

Femte lektion

Eleverne skriver og læreren coacher.

Tilrettelæg en sekvens, hvor de giver feed forward på hinandens opgaver.

Bed dem rette deres egen opgave igennem for fejl for at undgå typiske fejl i danske stile inden aflevering.

Opsummer, hvilke 21. skills eleverne nu har trænet.

Opfølgning

Lad evt. eleverne genaflevere deres opgave efter lærerens kommentarer.

Supplerende materialer

Følgende er forslag til supplerende materialer, der evt. kan lånes på dit lokale CFU:

Karen Blixen: "Ringene", et tv-spil (1988)